

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשכ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

באתי¹ לגני אחותי כלה², ומביא בעל ההילולא³ מאמר המדרש⁴, לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה⁵, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, ואח"כ הנה האדם ע"י חטא עה"ד סילק את השכינה מן הארץ לרקיע, ואח"כ בדורות שלאח"ז שעברו על ציווי השם, נסתלקה השכינה מרקיע לרקיע עד לרקיע השביעי. ואח"כ באו צדיקים, אבות העולם, והורידו את השכינה מרקיע השביעי למטה, עד שבא השביעי, משה רבינו, שכל השביעין חביבין⁶, והורידה מן הרקיע לארץ, שזו היתה הכוונה שתחזור השכינה להיות בתחתונים, למקום שהי' עיקרי בתחלה. וזהו מ"ש⁷ צדיקים גו' ישכנו לעד עלי', היינו, שענינם ועבודתם של צדיקים, עמך כולם צדיקים⁸, הוא לעשות דירה לו ית' בתחתונים, כי ע"י עבודתם באתכפיא ואתהפכא סט"א, אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁹, היינו, שמאיר ומתגלה אור הסוכ"ע, שזהו יקרא דקוב"ה שהוא בכולהו עלמין בשוה, דקאי על אור הסוכ"ע שמאיר בכל העולמות בשוה, ובאופן של אסתלק¹⁰. וזהו מ"ש¹¹ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היינו, בהמשכן ומקדש, וגם בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל¹², שהם אלו שמשכינים (היינו ממשכים) שכינתו ית' למטה, שזהו ע"י ישכנו לעד עלי'.

פקודי מצייין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצייין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.
 (10) ראה תו"א ויקהל שם.
 (11) תרומה כה, ח.
 (12) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק החמשה-עשר* מהמשך באתי לגני ה'שי"ת.
 (2) שה"ש ה, א.
 (3) רד"ה באתי לגני ה'שי"ת.
 (4) שהש"ר עה"פ.
 (5) ראה ב"ר פיי"ט, ז.
 (6) ויק"ר פכ"ט, יא.
 (7) תהלים לז, כט.
 (8) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין רפ"י.
 (9) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ

(* הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' vi. וש"נ.)

וממשיך לבאר¹³, שעיקר העבודה במשכן ומקדש (שענינם הוא לפעול שיהי' ושכנתי) הו"ע הקרבנות (והקטורת¹⁴), שענינם הוא כמאמר¹⁵ רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, ולאח"ז נעשה הענין דנחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני¹⁶, שהו"ע ההמשכה למטה. וזהו גם מה שהמשכן הי' מעצי שטים, כמ"ש¹⁷ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, כי, שטים הוא מלשון שטות (כדאיתא במדרש¹⁸), היינו, שצריך להפוך את השטות דהעולם ולעשות ממנו קרשים למשכן, וכמודגש גם בתיבת קרש, אותיות שקר (כמבואר בארוכה בהמשך המאמר¹⁹ ענינם של אותיות אלו, הן הרמז למעלה, והן בעבודת האדם), היינו, שמשקר העולם עושים קרשים למשכן, ובאופן שנקראים בשם עומדים, כענין העמודים שמחברים את המעלה עם המטה ואת המטה עם המעלה, עד שנעשים לאחדים. וכל זה נעשה ע"י העבודה באופן של שטות דקדושה, שזוהי העבודה שלמעלה מטעם ודעת. ועבודה זו נעשית ע"י בני' שנקראים בשם צבאות הוי'²⁰.

וממשיך לבאר²¹ בעומק יותר מה שישראל נקראים בשם צבאות הוי', שענין הצבא הוא שעל ידם יוכלו לצאת במלחמה ולנצח בה, והרי רואים במלכותא דארעא שענין הנצחון נוגע למלך ביותר וביותר, ועד שכל האוצרות, הן מה שאצר בעצמו והן מה שאצרו אבותיו, שהם יקרים כ"כ עד שאפילו אין מראים אותם, ועאכו"כ שאין משתמשים בהם, הנה בשביל הנצחון במלחמה פותח המלך את אוצרותיו ומבזבז אותם, שמוסרים אותם ע"י פקידי החיל בשביל אנשי החיל, צבאות הוי', כדי שינצחו במלחמה.

ולהביין ענין האוצר למעלה, מקדים²² מ"ש ב(זהר וב)תיקוני זהר²³, אור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, וכפי שמסיים לאח"ז²⁴ שהענין דלמעלה עד אין קץ הו"ע האוצר. וכדי להביין בהרחבה

19) פרק ו ואילך.

20) בא יב, מא.

21) פרק יא.

22) פרק יב.

23) זהר חדש יתרו לד, סע"ג. תיקוני זהר

סוף תיקון נז. וראה גם שם תיקון יט.

24) פרק יז.

13) פרק ב ואילך.

14) ריש פרק ג.

15) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

16) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי

ופרש"י פינחס כח, ח.

17) תרומה כו, טו.

18) ספרי בלק כה, א. במדב"ר פ"כ, כב.

תנחומא בלק טז.

ובעמקות גודל הענין דלמעלה עד אין קץ, מבאר בסעיפים הקודמים²⁵ גודל הענין דלמטה עד אין תכלית, שהוא בבחי' התפשטות בבחי' אין סוף עד למטה מטה, ובאופן שבכל מקום שנמשך, גם למטה מטה, ה"ה באופן של אין סוף, שזה מורה על גודל הענין. ולאח"ז מתחיל לבאר הענין דלמעלה עד אין קץ, שהו"ע נעלה יותר מאשר הענין דלמטה עד אין תכלית. ולאח"ז מסיים שזהו ענין האוצר, שאפילו ענין זה נותנים לאנשי הצבא, ולא רק נתינה סתם, אלא באופן של בזבז, שמזה גופא מובן עד כמה ענין הנצחון נוגע להמלך עצמו.

ב) ומתחיל לבאר בפרק חמשה עשר: "והנה כשם שאוא"ס הוא למטה מטה בהתפשטות וגילוי עד אין שיעור ומספר כלל, הנה כמו"כ הוא אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ בבחי' העלם האור שהוא בהעלם אחר העלם ובעילוי אחר עילוי, בבחי' העדר האור והעדר הגילוי, ובכללות הו"ע הצמצום שהי' באור אין סוף ב"ה, שהוא התעלמות האור והתכללות בעצמותו ית"י". והענין בזה, דבשלמא בנוגע להענין דאוא"ס למטה עד אין תכלית, הרי כיון שאוא"ס בעצם הוא כמו שהוא לפני הצמצום, מובן גודל הענין שבהמשכתו למטה עד למטה שאין למטה הימנו, שזהו באופן דאין תכלית לגבי כמו שהוא לפני הצמצום. אבל אינו מובן מהו הענין דאוא"ס למעלה עד אין קץ, הרי בלאה"כ נמצא אוא"ס לפני הצמצום, ומהו ענין היותו למעלה עד אין קץ. ועל זה מבאר בהמאמר, שהוא למעלה מעלה עד אין קץ בבחי' העלם האור שהוא בהעלם אחר העלם ובעילוי אחר עילוי כו', ובכללות הו"ע הצמצום כו'.

והענין בזה, כמבואר בתורת הבעש"ט^א (שנדפסה בכתר שם טוב) בפירוש הכתוב²⁷ בראשית ברא אלקים את: בראשית ות"י בחכמה, שהוא אות א', כמ"ש²⁸ אאלפך חכמה, ונתעטף בו (בתוך אות א') וברא אור מן אות א' והוא אור אצילות, ואח"כ נתעטף עם אות א' באות ב' וברא עולם הבריאה, ואח"כ חזר ונתעטף עם אות ב' בתוך אות ג' וברא עולמות למטה מעולם הבריאה, עד שנתעטף באות ת' וברא

(א) ח"ב קרוב לסופו ד"ה: מהבעש"ט זללה"ה בראשית ות"י (ס"ע 58)²⁶.

(25) פרק יג. וראה ד"ה באתי לגני תשכ"ג ס"ע רכב ואילך.
 (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תנג). (27) בראשית א, א.
 (26) סימן שנה — בהוצאת קה"ת תשס"ד (28) איוב לג, לג.

עולמות תחתונים. וז"ש בראשית ברא אלקים את, שהוא כ"ב אותיות מן א' עד ת', ובתוכו רוחניותו ית' שנקרא שמים, שנתעטף ונתלבש הקב"ה בתוך כ"ב אותיות אלו וברא את הארץ, שהוא כל עניני חומר הארץ, שהוא ע"י ד' מאות לבושין מן א' עד ת', שהוא ארץ תחתית שאין למטה ממנו. ואח"כ חזר הקב"ה ונסתתר בכמה כיוויין ובכמה קליפין, דאינון תוהו ובוהו וחושך ותהום, וז"ש²⁹ והארץ היתה תוהו ובוהו וגו'. וכל זה נעשה ע"י שם אלקים (בראשית ברא אלקים), שהו"ע הגבורה והצמצום. ומזה מובן, שישנו אוא"ס כפי שהוא בגילוי לפני הצמצום, וכפי שמביא להלן בהמאמר שהי' אור עליון פשוט ממלא את כל המציאות³⁰, ואח"כ נתצמצם ונתלבש האור בכמה לבושין כנ"ל, ובלשון המאמר: "בהעלם אחר העלם ובעילוי אחר עילוי, בבחי' העדר האור והעדר הגילוי", והיינו, שההעלם והעילוי הם בשני אופנים: העדר האור, והעדר הגילוי, העדר האור היינו שסילק אורו על הצד, והעדר הגילוי היינו שאפילו בהמקום שבו נמצא האור הרי זה באופן שהאור אינו בגילוי. ועפ"ז מבאר בהמאמר הענין דלמעלה עד אין קץ, כשם שנתבאר לפנ"ז בענין למטה עד אין תכלית.

ויש להוסיף בענין הצמצום וההעלם למעלה עד אין קץ, ע"פ המבואר בתורת הרב המגיד ברמזי תורה פ' בהעלותך³¹ על הפסוק³² עשה לך שתי חצוצרות כסף: הקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם האדם שלא יכול לסבול את בהירתו, והאדם צריך לפרוש את עצמו מכל הגשמיות עד שיעלה דרך כל העולמות, ויהי' אחדות עם הקב"ה, ואז יקרא אדם, כי האדם (שלמטה) הוא רק ד' מ' [דהיינו דיבור מחשבה], וכשמתדבק בהקב"ה שהוא אלופו של עולם נעשה אדם. וזהו שתי חצוצרות כסף, שהאדם הוא חצי צורה שהוא רק ד"ם, ואל"ף לבד כביכול ג"כ אינו צורה שלימה, אמנם כשיתדבקו יחדיו נעשה צורה שלימה. ומזה מובן, שאף שישנם כמה צמצומים, העלם אחר העלם כו', מ"מ, אין זה באופן שהאור אינו שייך להמקום שבו מתעלם,

(ב) אור תורה בהעלותך (נת' ביהל אור צח, ו (ס"ע שנו ואילך). במאמרי וארא בא העת"ר (בהמשך תער"ב ח"ב ע' תתל ואילך)).

(31) סימן קלד.
(32) בהעלותך י', ב.

(29) בראשית שם, ב.
(30) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר)
ענף ב.

והיינו, שאינו שייך לגילוי כלל, אלא תכלית הכוונה היא שיומשך האור למטה בהמקום שבו נמצא האדם, ובאופן של התאחדות שתפעל באופן פנימי, היינו, שהאדם (שמצד עצמו הוא רק ד"ם), ישבור (דורכברעכן) את כל הגשמיות שלו, ויעלה מלמטה למעלה, עד שיתחבר עם הקב"ה, שזהו האל"ף, אלופו של עולם, באופן של אחדות, צורה שלימה.

ג) וממשיך בהמאמר: "דהנה לפני הצמצום הי' האוא"ס בגילוי, וכמ"ש בע"ח טרם שנאצלו הנאצלים הי' אור עליון פשוט ממלא את כל המציאות וכו', וע"י הצמצום הנה נתעלם האור א"ס וכו'". ומזה מובן ענין נוסף, שהצמצום הוא רק בבחי' האור שהי' ממלא את כל המציאות, משא"כ כפי שאוא"ס למעלה כו' הוא בשרשו, בבחי' העצמות, ששם לא שייך לומר שהי' אור עליון פשוט ממלא את כל המציאות, שהרי שם הוא רק ענין היכולת, אזי לא שייך גם ענין הצמצום. וכפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה בתורה אורי ובלקוטי תורה³⁴, שענין הצמצום ומקום פנוי וחלל הוא רק בהאור, אבל במאור לא שייך צמצום ח"ו. והיינו, שבענין האור ששייך בו התפשטות, שייך בו גם צמצום. ומה שאומרים שע"י צמצום האור נשאר מקום פנוי וחלל, הרי זה רק בערך האור, שתחילה הי' האור בגילוי באופן שממלא את כל המציאות, שלכן לא הי' מקום למציאות העולמות, מצד רוב בהירות האור (כלשון תורת המגיד), ואח"כ כשנתעלם האור נעשה מקום פנוי וחלל, פי' שהוא חלל וריק מן האור, שאין בו אור והתגלות כלל. אבל המאור, הנה גם לאחרי הצמצום המאור הוא בהתגלות בכל מקום, וכמובא בתו"א שלכן אפילו תינוקות יודעים שיש שם אלקה מצוי כו', שזהו"ע שם שמים שגור בפי כל³⁵.

ועדיין צריך להבין בנוגע לגילוי האוא"ס לפני הצמצום, שהי' אור עליון פשוט ממלא את כל המציאות, דלכאורה, כיון שזהו אוא"ס באמיתיות, הרי לא שייך בו תוארים והגבלות כלל, ובהכרח לומר שיש בו הן אור הגבול והן אור הבלי גבול, היינו, הן האור שנותן מקום למציאות, והן האור שאינו נותן מקום למציאות העולמות. ומהו הטעם

ג) ר"פ וירא (יד, ב) (הג' אדנ"ע³³).

35) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' יב. ענינים ע' סח. ע' ע. סה"מ תרפ"ט ע' 20. וש"נ.

33) הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' נב ואילך.
34) נצבים מט, סע"א.

שהי' גילוי האוא"ס באופן שהי' אור עליון פשוט ממלא את כל המציאות, ללא נתינת מקום למציאות העולמות. ועל זה ממשך בהמאמר: "והענין בזה, דהנה איתא בעבודת הקדש³⁶ הא"ס ב"ה כשם שיש לו כח בכבע"ג כמו"כ יש לו כח בגבול, דא"ת שיש לו כח בכבע"ג ואין לו כח בגבול, הרי אתה מחסר שלימותו, וא"ס הוא שלימותא דכלא, ופי' דשלימות הא"ס הוא כולל בל"ג וגבול". ומ"מ, "לפני הצמצום הי' גילוי האוא"ס הבל"ג, וכח הגבול שבא"ס הי' בהעלם, וזהו אומר הי' אור עליון פשוט, שהוא אוא"ס הבל"ג, ממלא כל מקום המציאות, שהי' נרגש רק בחי' הא"ס הבל"ג, וכח הגבול שבא"ס שהוא בחינת המציאות והישות לא הי' נרגש כלל". והיינו, שכאשר אור הבל"ג הוא בגילוי, לא נרגש אור הגבול, דאף שישנו אור הגבול, מ"מ, אינו נרגש, ומה שנרגש הוא רק האור הבל"ג, ובמילא אין מקום למציאות העולמות. ועל זה הוא ענין הצמצום, שהוא באופן שצמצם אורו לגמרי, שלכן נעשה מקום פנוי וחלל, שהוא חלל וריק מן האור, שאין בו אור והתגלות כלל (כנ"ל), ולאח"ז המשיך קו קצר ודק, שממנו נעשה אח"כ בריאת ומציאות העולמות.

ד) **וממשיך** בהמאמר: "והצמצום הוא רק לגבינו, אבל לגבי ית' הרי הצמצום אינו מסתיר כלל, ומאיר לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום, וכמאמר אתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם, בהשוואה גמורה, ואין הצמצום מסתיר כלל".

והענין בזה, דלכאורה אינו מובן, הרי ענין הצמצום שלאח"ז נעשה בריאת העולמות עד למטה עד אין תכלית, הוא שינוי גדול ביותר. אך הענין הוא, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בשער היחוד (פרק ט), שלכאורה אינו מובן מ"ש³⁷ אני הוי' לא שנית, דקאי על מלכות דא"ס, הרי מלכותך מלכות כל עולמים³⁸, היינו, שמלכותך כפי שהיא לפני הצמצום, היא מלכות כל עולמים עד לעולם הכי תחתון, וא"כ, כאשר יש שינוי אפילו במלכות דעשי', הרי זה פועל שינוי גם בבחי' מלכותך. ומבאר, שהתירוץ לכל זה הוא ענין הצמצום כידוע, דאם הי' השפע דרך עילה ועלול, הי' נופל ענין שינוי התפעלות כו', אבל מאחר שההמשכה

ד) וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א (ע' רפ).

היא בבחי' אור וזיו לבד [וכפי שמדייק שידוע ההפרש בין אור לשפע, וכמבואר גם בד"ה להבין ענין אור א"ס ב"ה שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית³⁹, שהכוונה בדיוק הלשון אור הוא לשלול את ענין השפע שפועל שינוי בהמשפיע], וגם הוא ע"י צמצום [ובפרט צמצום הראשון שהוא באופן של סילוק ודילוג⁴⁰, שנסתלק האור ונעשה חלל ומקום פנוי וריק, ולאח"ז נמשך רק קו קצר ודק, נוסף לכך שהצמצום עצמו הי' באור והארה בלבד], ע"כ אין בעצמות אלקות שום שינוי כלל כו'. ויתירה מזה, שגם בענין האור לא נעשה שינוי. והיינו, שאע"פ שבהאור הי' ענין הצמצום, ועוד זאת, שגם האור שנמשך לאחר הצמצום הוא קו קצר ודק, שזה גופא שההמשכה היא באופן של קצר ודק הו"ע של צמצום (נוסף לכך שתחילת המשכתו היא ע"י הצמצום), מ"מ, הענין דלא שניתי הוא גם בהאור. וכמ"ש הצמח צדק"ה במצות האמנת אלקות, שענין זה (איך שאין שינוי גם בהאור) נתבאר בכיאר האוצ"ח.

ויובן ע"פ הדוגמא שהובאה על זה⁴⁵, דהנה נשמת משה רבינו היתה מבחי' אצילות, והיינו שהי' מאיר בו אצילות בבחי' גילוי למטה, הרי שנמצא גם למטה בחי' אצילות. והנה מצד אור האצילות עצמו אין מניעה, שאילו הי' משה גם היום פה עמנו, הי' אור האצילות מתגלה בו, רק שבדור הזה אין גילוי אור האצילות למטה, אבל מ"מ מוכרח להיות שבמציאות יש אור אצילות למטה ג"כ, אלא שאינו מתגלה בדורנו זה. ועד"ז בנוגע לענין הנבואה, שאע"פ שמשחרב ביהמ"ק בטלה נבואה⁴⁶, מ"מ, יש מציאות נבואה גם בעוה"ז, אלא שהמניעה היא מצד המקבלים, אבל מצד האור והשפע אין מונע, שבמציאות יש האור והשפע גם היום, רק שאינו נראה ונגלה אלא לפי ערך כח המקבלים. והיינו, שהשינוי אינו בהאור, כי אם בכך שאין מי שיוכל לקבל את האור. ועוד דוגמא לזה,

(ה) פרק 41 (מצויין שם לבי' האוצ"ח — ראה) שרש מצ' התפלה פל"ד ואילך⁴² — רפ"ה ג' עמודים חלק בגכ"ק⁴³: ולהעיר מלקו"ת הוס' לויקרא⁴⁴ ד"ה להבין מ"ש בס' אוצ"ח פ"ה) — ראה ג"כ לקו"ת נצבים (מט, ב).

39) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' שע. ועם הוספות כו' — אוה"ת ענינים ע' קי ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' תנו ואילך.
40) ראה לקו"ת שה"ש מה, סע"ב.
41) דרמ"צ נא, ב.
42) שם קלד, סע"ב ואילך.
43) לשון המו"ל דספר דרמ"צ הוצאה ראשונה.
44) נא, ב ואילך.
45) לקו"ת נצבים שם, ב.
46) ראה ב"ב יב, א.

כמובא במצות האמנת אלקות⁴⁷ המשל מהרב שמשפיל עצמו להתחכם עם תינוק קטן לפי השכלתו כו', וכפי שמבאר בהמאמר במשל "הרב המשפיע שכל לתלמידו, דחפצו הוא שיהי' נטיעותיו כמותו"⁴⁸, אמנם בכדי שיוכל המקבל להכיל את ההשפעה ה"ה מסלק את אור שכלו לגמרי (כיון ששכל הרב נעלה יותר שלא בערך משכל והבנת התלמיד), וממציא אור שכל שהוא לפי ערך המקבל, ועושה בזה כמה צמצומים והעלמות בכדי שיוכל להתקבל אצל התלמיד, א"כ כל הצמצומים הם רק לגבי המקבל, אבל לעצמו אינו צמצום כלל". והיינו, שסילוק שכל הרב אינו באופן ששכל הרב אינו נמצא, כי אם, שאין לו שייכות להתלמיד המקבל, כי, מה שהרב הוא בעל שכל גדול כו', אינו נוגע להקישור של התלמיד המקבל עם הרב, ולכן, כאשר הרב צריך להשפיע ולגלות שכל לתלמידו, אזי שכלו של הרב אינו בגילוי, אפילו לא השכל המוגבל שבערך לתלמיד כפי שהוא אצל הרב ביחד עם שכלו של הרב מצד עצמו. ומכל זה מובן שאפילו מצד האור אין ענין של שינוי, כיון שהשינוי אינו אלא בהעדר מקבל שהוא בערך לקבל את האור, כמו אור האצילות או אור הנבואה, שיהי' בגילוי, כמו משה בזמנו או הנביאים בזמנם.

ויתירה מזה מבאר בעל ההילולא בהמאמר, שאפילו מצד הצמצום עצמו אין ענין של שינוי, "דגם לגבינו הנה הצמצום הראשון וכל הצמצומים דסדר השתלשלות הרי הם בשביל הגילוי, דלהיות דעיקר ענין הצמצום הוא בכדי שיתקבל, כנ"ל במשל, א"כ הרי אין הצמצום מסתיר". והענין בזה, כפי שמבאר בהמשל שחפצו של הרב הוא שיהי' נטיעותיו כמותו, היינו, שהתכלית היא שסוכ"ס יגיע התלמיד להיות כמו הרב, אלא שכדי שהתלמיד יבוא לזה, צריך להיות תחילה צמצום וסילוק שכל הרב לגמרי, כמו צמצום הראשון שהוא בדרך סילוק, ואח"כ צריך להיות המשכת קו קצר ודק, דהיינו שצריך להמציא אור שכל שהוא לפי ערך התלמיד, וגם לאחרי שהרב המציא אור השכל שלפי ערך התלמיד אינו יכול להמשיכו כפי שהוא אצלו, אלא צריך לעשות בזה כמה צמצומים והעלמות, שזהו"ע של קו קצר ודק, בכדי שיוכל להתקבל אצל התלמיד, ועי"ז יפעל סוכ"ס שיהיו נטיעותיו כמותו. ומזה מובן, שלא זו בלבד שמצד האור אין ענין של שינוי, כיון שהאור מצד עצמו ישנו בגלוי, ורק אינו שייך אל התלמיד, אלא עוד זאת, שאפילו הצמצום עצמו, כיון שכל תכליתו היא שהתלמיד יהי' כמו הרב (נטיעותיו כמותו), היינו,

48) ע"פ לשון חז"ל תענית ה, סע"ב ואילך.

47) פ"ד — במהדור"ב (מח, ב).

שהתלמיד יקבל גם את האור הבל"ג של הרב, הרי, בשעת הצמצום גופא נמצא בהצמצום האור הבל"ג של הרב, אלא שכדי שהתלמיד יקבל את האור הבל"ג, צריכה להיות ההמשכה באופן שנדמה להתלמיד שזהו"ע של שינוי וצמצום, אבל אין זה שינוי אמיתי, כי אם, כפי שהרב רואה בזה את הענין דנטיעותיו כמותו, אלא שזהו רק התחלה ובכח, ואח"כ נמשך ומתגלה בפועל.

(ה) **אמנם** אע"פ שלאחרי כל הענינים דפעולת הצמצום הרי זה באופן דלא שנית, מ"מ, בנוגע לענין הגילוי, הרי זה באופן דהעלם אחר העלם, וכנ"ל מתורת הבעש"ט בענין ההתלבשות בכ"ב אותיות מן א' עד ת', ועד להתלבשות בתוהו ובוהו וחושך כו'. וזהו שממשיך בהמאמר: "ומ"מ הרי האוא"ס אינו נרגש, וגם בחינת האור פנימי שהוא האור והחיות המחי' את כל הנמצאים, הרי יש ברואים כאלו שאינם מרגישים שהוא חיות אלקי, והגם דכל או"א מרגיש שיש בו חיות המחי' אותו, ויודע בבירור שהעיקר הוא החיות, והיינו דהגוף אינו דבר וענין כלל והעיקר הוא החיות, ומ"מ הרי אינם מרגישים שהוא חיות אלקי". ויתירה מזה, כפי שמוסיף בהמאמר, "שהאור מתעלם ומסתתר ממדריגה למדריגה עד שיכול לומר לי יאורי כו'⁴⁹ וכחי ועוצם ידי כו'⁵⁰. והענין בזה, דלכאורה, הרי ע"י ההתבוננות צריכים לבוא לידי הכרה אשר בדבר הוי' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם⁵¹. וכפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בהמשך מים רביים (שזהו אחד המאמרים שחזרו אותו כמה פעמים⁵²), שכל דבר גשמי מורכב מד' יסודות אש רוח מים עפר⁵³, וכאשר יתפרדו כל היסודות אזי לא ישאר מאומה, ונמצא שעיקר המציאות של כל הדברים הגשמיים הוא כח המרכיב ומקשר ומאחד את כל היסודות (להיותו למעלה מהם), ששרשו מן המאמר המחי' אותו ומהוה אותו בכל עת ובכל רגע, באופן שלעולם הוי' דברך נצב בשמים⁵⁴. וכפי שמוסיף שם⁵⁵, שאלמלא ניתנה רשות לעיני לראות את החיות והרוחניות שבכל

(ו) תרל"ו פרק קנט. ובכ"מ.

נמצא בהמשך מים רביים פקנ"ה"קס (המו"ק).
 (53) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"א
 ואילך.
 (54) תהלים קיט, פט. וראה תניא שעהיוה"א
 פ"א.
 (55) מתניא שם פ"ג.

(49) יחזקאל כט, ג.

(50) עקב ח, יז.

(51) תהלים לג, ו.

(52) ראה "היום יום" כח תמוז, שאחד

המאמרים שהי' אדמו"ר מהר"ש חוזר כמ"פ

הוא ד"ה מי כמוכה באלים תרכ"ט. ותוכנו

נברא השופע בו ממוצא פי הוי' ורוח פיו, לא הי' גשמיות הנברא וחומר וממשו נראה כלל לעינינו כו'. והנה, אף שיכולים לבוא להכרה זו ע"י התבוננות, מ"מ, ישנו העלם אחר העלם כו', ועד שיכול לבוא למעמד ומצב הפכי, לומר לי יאורי כו' וכחי ועוצם ידי כו', באופן דחושך על פני תהום, כנ"ל, שזהו"ע ההעלם והעילוי למעלה עד אין קץ.

1) **וממשיך** בהמאמר, "דכ"ז הוא בכח הא"ס לעשות העלמות והסתרים כאלו, דכשם שההתפשטות בהאור עד המדריגות היותר אחרונות הוא בכח הא"ס דוקא (שזהו"ע דאוא"ס למטה עד אין תכלית), הנה כמו"כ הוא כח הא"ס המעלים ומסתיר בריבוי העלמות והסתרים" (שזהו"ע אוא"ס למעלה עד אין קץ). וממשיך, "דזהו דכתיב⁵⁶ אכן אתה א-ל מסתתר, דזה שמסתתר בריבוי העלמות והסתרים הוא בחינת אתה ממש, דכשם שחסד א-ל כל היום⁵⁷, דיום הוא בחינת גילוי, וכמו שהגילוי הוא חסד ושם א-ל, הנה כמו"כ מה שמסתתר ומתעלם הוא בחינת אתה ממש". והענין בזה, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בארוכה בהמשך תרס"ו ותער"ב⁵⁸ ובכ"מ, שכשם שהכח הבל"ג נמשך מבחי' בל"ג האמיתי, כך גם כח המגביל, וגם כח הגבול שלמטה ממנו, נמשכים מבחי' בל"ג האמיתי דוקא. וראי' לדבר, שהרי ידוע שכל אור וגילוי אי אפשר שיצמצם ויגביל את עצמו, כי אם מאין שנמשך האור והגילוי, משם נמשך הכח לצמצם ולהגביל [ואדרבה, מצד זה בהכרח לומר שהענין דמסתתר, כח הגבול, מגיע ב"אתה" למעלה יותר מהענין דא-ל, ענין הגילוי]. ומביא דוגמאות ומשלים כפי שהענין הוא למטה מן הצמצום, בעולמות, בכלים דבי"ע, ולמעלה יותר, בכלים דאצילות, וגם לפני הצמצום, עד לבחי' העצמות, ששם הו"ע היכולת, יכולת להאיר ויכולת שלא להאיר, כפי שהם בשוה. ומזה נמשכים ב' הענינים דלמטה עד אין תכלית ולמעלה עד אין קץ, ששניהם הם בכח הא"ס, שזהו שאומרים שאור א"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, אלא שהענין דלמטה עד אין תכלית נמשך מהכח להאיר, והענין דלמעלה עד אין קץ נמשך מהכח שלא להאיר, שזהו הכח לצמצם ולהעלים בהעלם אחר

ז) ד"ה אדם כי יקריב, והסמוכים⁵⁸.

59) פי"ב. פקנ"ג (בהמשך תער"ב ח"א ע' יט ואילך. ע' שא ואילך).

56) ישע"י מה, טו.

57) תהלים נב, ג.

58) המשך תרס"ו ע' קפח ואילך.

העלם, שזהו מ"ש אכן אתה א־ל מסתתר, ועד שמסתתר בכמה כיוויין ובכמה קליפין (כתורת הבעש"ט הנ"ל), וכפי שנמשך בעבודת האדם, שיכול לומר לי יאורי כו' וכחי ועוצם ידי כו', וכפי שמסיים בהמאמר, שענין זה הוא בכח הא"ס דוקא, דרק בכח הא"ס להעלים ולהסתיר בריבוי מיני העלמות והסתרים, דזהו אור אין סוף למעלה עד אין קץ.

ז) **וזהו** ענין האוצר שנותנים כדי לנצח במלחמה, והיינו, שנותנים לא רק את הענין דאוא"ס למטה עד אין תכלית, אלא גם מבזבזים את האוצרות, שענינו של אוצר שהוא בהעלם, שזהו"ע ההעלם והעילוי למעלה עד אין קץ. ועי"ז מנצחים אנשי הצבא את המלחמה, וכאמור, שאע"פ שנותנים את האוצרות ע"י פקידי החיל, הרי הכוונה בזה היא שע"י פקידי החיל יגיעו האוצרות לאנשי החיל, אנשי הצבא, שנקראים צבאות ה', שהם אלו שמנצחים את המלחמה בפועל. וכשם שביצי"מ נקראו בני"י בשם צבאות ה', כמ"ש⁶⁰ יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים גו' על צבאותם, הנה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁶⁰, בביאת משיח צדקנו, ע"י העבודה במשך זמן הגלות בהיציאה למלחמה, באופן שלוקחים את האוצר של יראת שמים⁶¹, שעל ידו מקבלים גם את האוצר שלמעלה, ומנצחים את המלחמה, ובני ישראל יוצאים ביד רמה⁶², ע"י משיח צדקנו, בקרוב בימינו.

(62) כמ"ש ביצי"מ — פרשתנו (בשלח)
יד, ח.

(60) מיכה ז, טו.
(61) ראה ברכות לג, ב.